

SZENTES és VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen ~~vasárnap~~ és csütörtökön.

Előfizetési ár:

Negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 3 kor. Egész évre 40 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Görög-udvar,

hová a kéziratok címzendők

Hirdetéseket és nyilvántári közleményeket:

a kiadóhivatal

mérsékelt áron számít fel.

Inséges esztendő.

Akkora átok az inséges esztendő, hogy még a biblia is a legnagyobbak között emlegeti; pedig hát köztudomású, hogy a bibliának szép képlete van átkok dolgában. Van borzalmasabb, van megrendítőbb, de súlyosabb és gonoszabb átok egy sincs ennél. A háborúnak esélyei vannak, a pestis ellen némi oltalmat nyújt az orvosi tudomány: az inséges esztendő csak nyomorában biztos, reményeséget nem hagy fent és menség ellene nincsen sehol, semmilyen. Pusztító ereje, alatomos kegyetlensége azonban van egymagának annyi, mint háborúnak, dögvésznek együttvéve.

Ha egész borzalmaságában ma még nem is szakadt ránk az inség átka, — a szűk esztendő, hogy közkeletű kifejezéssel éljünk — már előre veti sötét árnyékát. Megdrágult a kenyér, a mindennapi kenyér, melyért imádkozni szokás. Megdrágult már most, mikor pedig nagyon messzire van még tőlünk a drágaság-dajkáló téli időszak.

Az ország északibb részeiben folyik az aratás munkája és peng a kasza; más részeken már csépelnek és a gépből omlik a soványkás, aszott szemű búza. Aratósztrájkjól azonban nem szólt az idén semmi híradás. A búzát nem kellett attól félni, hogy lábon rothad — még sem lesz elég kenyere az országnak, ahogy ezt ma már a hivatalos tudósításokból egész bizonyossággal meg lehet állapítani. Háládatlan volt hozzánk az idén az anyaföld, nem ápol, ha el is takar; így kellene felfohászknodunk, ha költői ihlet szálláná meg lelkünket az inség kilatására. Imé, megver benünk a magunk keze, az, hogy nem tudunk a földdel bántani; — ezt kell prózai nyersséggel kijelentünk, ha igazat akarunk mondani és nem költői lélekkel sápitozni, még ha a magunk fejére olvassuk is rá ezt a keserű igazságot.

Mert hibába dicsekszünk el vele az iskolás könyvekben, hogy milyen derekas, kitűnően gazdálkodó nép vagyunk és hibába kérkedünk a statisztikai kimutatásainkban a rengeteg nagy gabonakivitelünkkel; hibába nagyozunk azzal is, hogy Magyarországnak Európa éléskamrája. Ne kerkedjünk mindezekkel, mert a mi veszedelmünk ez az állapot és nem dicsőségünk. A magyar mezőgazdasági terménykivitelnek egyetlen igazi előidézője: gazdasági visszamaradottságunk. Nem azért nagy a mi gabonakivitelünk, mintka

nálunk jobb gazda nem volna semmiféle nemzet a világon, hanem azért, merthogy a többi népek körülöttünk már régen rájöttek arra, hogy a mi büszkeségünket képező kizárólagos mezőgazdaságból nem lehet meg élni és ahogy ezt az igazságot megismerték, idején rátértek a több és nagyobb hasznat hajtó kereseti ágak művelésére. Így aztán mi urak lettünk — ha csakugyan lettünk — a gabonapiacón, de gazdálkodási rendszerünket semmiképpen sem fejlesztettük és nem haladván a korrall — jöcskán elmaradtuk. Így állt aztán elő, ebből a maradiságból az a kétségbeejtő helyzet, hogy ha jötermő esztendőnk van lsten jóvoltából és nem a magunk emberségéből, akkor idegen szedi le előlünk a haszon fölét, ha meg szűk esztendő asszálja le reményeinket, akkor ránk szakad a nyomasztó inség, mely akkora átkokkal súlyosul reánk, hogy egyetlen szűk esztendő nyomorát hét biblia bő esztendővel se igen vagyunk képesek kiheverni.

A magyar földbirtokos nem azért termel első sorban gabonát, mert a földje első minőségű, hanem leginkább azért, mert szereti a kényelmet és mindentéle gazdálkodási módok között kétségtelenül a gabonatermelés a legkényelmesebb foglalkozás, mert ez jár a legkevesebb — munkával. A mellett nem is kell hozzá szervezett gazdasági üzem, se gőzeke, se műtrágya, se valami nagy szaktudás, úgy, hogy a gazda, aki a szemtermelésre adta magát, a mellett úri passzióit is szabadon követelheti; lehet képviselő főispán, kártyahős, sportférfi, szóval minden, ha van egy hűséges — öregbérése.

Igy igaz ez, ahogy mondjuk, akár tetszik, akár nem. Hogy így igaz: azt ki lehet olvasni a földművelésügyi minisztérium hivatalos jelentéseiből. A számok nem szegénylősek, beszéljenek hát világosan a számok. A magyar gabonatermények közt a legjövődelműbb a búza. Ezt véve alapul, a magyar föld hektáronkénti átlagban 200 — 220 korona bruttó bevételt ad — búzában. Ez pedig még ha a nagyobb összeget, a 220 koronát vesszük is, kétségbetejten gyenge eredmény. Különösen ha azt is tudjuk, hogy Magyarországnak összes gazdasági művelés alatt álló területéből, tizenkét millió hektárból több mint kilenc millió, tehát háromnegyed részénél több szemes terménnyel van bevetve.

Bölcs tanulságokkal kínálkozik ez a szűk esztendő és hasznunkra is válnék, ha legalább ezt a tanulságot, — más termsé hibján — betakarítanánk

és megszivlelnénk. Azonban az a főbenjáró baj és veszedelem, hogy nemcsak be nem fogjuk takarítani, de ki se csépeljük. Hiszen nem tanultunk mi más — korábbi inséges esztendők-ből sem; minek növelnénk hát most még tanulsággal is az inséget.

Ha már csépelni kell és nincsen csépelni való búzánk, hát majd csépeljük a — magas politikát. Erre úgy is rátermett a magyar nemzet és a politika nagyon is jó arra, hogy minden nyomorúságunkat rákenhetjük a — csinálóra. Azokra, akik abban dolgoznak.

No meg, ha ránk szakad az inség: szidhajjuk a hatóságokat, a hatalmasokat, mert hát — végső fokon úgyis mindig ezekre lyukadunk ki.

Hiszen ami rossz van a földön: az mind tőlük származik. Miért ne legyenek — a magyar kényelemszeretet mellett, ők a bűnbakjai az inséges esztendőknek is?

Városi közgyűlés. Ugynevezett rövid lélekzetű közgyűlése volt Szentés város képviselőtestületének f. hó 12-én. A városatyák talán a rekkenő nyári hőségétől eliac-kosodva, talán a még egyre tartó szorgos mezei munkára való tekintettel, nem voltak valami nagy beszélő kedvűek és így megesezt az a ritkaságszámba menő csuda, hogy délelőtti fél 12-re lemorzsolta az egész, 18 ügyet felölő tárgysorozatot.

M a t é f f y Ferenc dr. polgármester, délelőtti 8 órakor megnyitván a gyűlést, bejelenti, hogy két ügyet kíván pótlólag a tárgysorozatba felvételni: az egyik a szolgák és rendőrök kérelme lakbérilletmény megállapítása iránt, melyben azonban a határozathozatalt, V a r g a József indítványára, a jövő havi közgyűlésre halasztottak, a másik: C s u c s Antal városgazda halálának bejelentése, mely vesztéség fölötti részvétét, az elhunyt érdemeinek méltatásával, — polgármesteri indítványra — jegyzőkönyvileg fejezte ki a közgyűlés.

Ratérve a napirendre, tudomásul vették, hogy a belügyminiszter a város címerét megállapította s a címer az egyesületeknek és az iskoláknak megküldeni, továbbá a közgyűlési teremben kifüggeszteni határozta; valamint tudomásul vették a belügyminiszternek a szentesi szánészet ságyélezése tárgyában hozzá intézett kérelemre adott elutasító választást is.

Aztán a masnapi tisztújításról kijelölt bizottságba tagokul dr. T a s n a d i Antalt és V a r g a Józsefet, a jövő évi községi képviselőválasztás választói névjegyzékének összeíró küldöttségi tagjaiul B u g y i Antal főjegyzőt, V a r g a József és G y ó r i Sándor képviselőket megválasztva, a gazdasági egyesület körözünek teljesítésében, 200 koro-

nát „szentesi díkjént” megszavaztak az egyesület által szeptember elsején Szentesen rendezendő csikódíjazás céljaira.

Több felsőpárti lakos új artési kút céljaira, a munkáshéztel közelében, hely kijelölését kérte s ennek a helynek a kijelölésére bizottságot küldtek ki. Majd — a tanács javaslat elfogadásával, C z e g l é d i Fülöp vendéglősként, oda módosították a szállodákrol és fogadókrol alkotott szabályrendeletet, hogy czentúli Szentesen 6 szálloda és fogadó helyett 8 lehessen s aztán megengedték, hogy a Bartha fele alapítványi háznál eddig D o m o k o s E e k által birtokolt lakás hasznóbéri szerződése a nevezettről K r i s t i á n István főgimnaziumi tanárra ruháztassék át.

A pusztaszeri millenáris, országos Árpád-ünnep rendező bizottsága kérelmének teljesítésében, az országos ünnep kiadásaihoz való hozzájárulásként 200 koronát szavaztak meg és elhatározták hogy az országos ünnep a városi tanács és a képviselőtestület testületileg vegyen részt.

Majd letárgyalták és némi vita után, mely komikus jelenetekben sem szűkölködött, elfogadták a hordárparról alkotott szabályrendeletet.

S miután végeztük egy pár illetőségi ügyben, H a l á s z a b o Imre és N á d a s Aladár szabadságot kérő ügyében határoztak és a pénztárvizsgálatról szóló hivatalos jelentést is tudomásul vették, — a jegyző-könyvhitelcsúkkiréndeletével, a közgyűlés hamarosan bezarult.

A községi illetőség és a szegényügy.

Ami a szociálpolitikai kérdések közül, melyek a közel jövőben megoldásra vannak, a legfontosabbak egyikének tartom a községi illetőség és ezzel kapcsolatban a szegényügy rendezését. Szociálpolitikai kérdésnek nevezem, holott a felületet szemlélő talán egyszerű közigazgatási ügynek tekintni. A községi törvény szerint minden állampolgárnak valamely község kötelekébe kell tartoznia. A külföldi is csak akkor vehető föl a magyar állampolgárok közé, ha egy község a kötelekébe való felvételét kihatásba helyezte. Azt a viszonyt, mely az egyén és az illető község között fennáll, nevezük illetőségnek.

Az állam ebben a tekintetben miért oly szigorú.

Szigorú azért, mert az állam kötelekébe való tartozás oly kötelezettséget ró rá, melyeket az illetőségi község támogatása nélkül nem biztosíthat az egyénnek. Az állam területén helyet tartozik adni minden polgárának, felsőbbrendű és közbiztonsági érdekek azonban szükségessé teszik, hogy megállapítsák az a hely, hol az egyénnek föltétlenül legyen joga élni s ez a hely az illetőségi község.

A természet törvénye szerint a testi és szellemi tulajdonságok nincsenek meg egyformán minden egyes emberben. Sőt gyakran éppen az egyén oly sajátosságai a tulajdonságok, melyek úgy önmagára, mint a társadalomra egyaránt károsak. Az ebből származó bajok megelőzésére tehát szükséges, hogy az illető egyén úgy a maga mint a társadalom érdekében is állandó ellenőrzés alatt álljon, ennek a teljesítésére az illetőségi község hivatása. Kötelességéből folyik egyúttal az a joga is, hogy viszont megtagadhasa a lakhatási engedelmet és illetőségi községébe utasíthassa azt a közbiztonságra veszélyes vagy pedig testi, esetleg szellemi hiányosságainál fogva nem hasznos egyént, a ki eddig a község területén lakott vagy ott letelepedni kíván, azonban nem ottani illetőségi.

Az illetőségi ügy tehát elsősorban rendőri természetű; ezieszt szükségessé, hogy az egyén illetőségét az állampolgárságon kívül minden rendezett államban megállapítsák. Nálunk az illetőségi ügy képe másképp alakult. Itt rendőri természetű még a szegénysegítés ügye is fűződik; s ez a körülmény az, mely

az egész ügyet kiemeli az egyszerű közigazgatási kérdések köréből és az állam és társadalomra egyaránt renkívül fontos, valóóságos szociálpolitikai ügyggyé avatja.

Néhány szóban ismertetni kívánom, mik azok a kötelességek, melyek a szegénysegítés kapcsán az illetőségi községre haramlanak. A község tartozik eltartani az ottani illetőségi gyogyíthatatlan beteget, nem közveszélyes elmebajost, barginót, hülyét, a balcsent belegség, testi tördöttség következtében munkaképtelenné lett egyéneket. Az állami gyermekmenedékhelyekben elhelyezett hét évesnél idősebb elhagyott gyermekekért való tartásdíjakat, a menedékhely kötelekéből való elbocsátásig, vagyis a gyermek tizenöt éves életkoráig ugyancsak az illetőségi község tartozik megteríteni. Az illetőségi ügyet nálunk ez a körülmény komplikálja és ez természetes is. Ki csodálkozhatik azon, ha minden község menekülni akar a gyakran igazan terhes következményektől, melyek abból származnak, ha valamely egyén illetősége a község terhére állapítottatik meg. Abba még belenyugodnának, hogy egyszerűen tartozkodó helyet adjanak az ott illetőséggel bíró egyéneknek. Az illetőnek kedvezőtlen tulajdonságai gyakran még ezt az általános emberi jogokból folyó kötelezettséget is felteve nehezé teszik. De belenyugodnának, és és föld közötti élvégre nem lehet az illető; valahol még is csak meg kell húzódnia.

A községi illetőség megállapításánál a törvény tekintettel van arra, hogy nálunk az illetőség esetleg anyagi érdeket is ró a községre. Ennek fogva abból az ebből indul ki, hogy az egyén csak annak a községnek anyagi támogatására számíthat, tehát ama községben kap illetőséget, melynek terheire előzőleg hozzájárult. Érvényesül tehát a kölcsönösség elve. Az egyén segíti a községet hogy amennyiben neki volna esetleg később segítségére szüksége, igénybe vehesse a község anyagi támogatását. A törvénynek az illetőség megállapítására vonatkozó intézkedését tehát a eleven alapulnak. Szükségesnek tartom itt megemlíteni, hogy egy újabb belügyminiszeri rendelet a gyakran oly hosszadalmas illetőségi ügyek tisztázását azai segítette elő, hogy kimondotta: a cseleket megszerzi a tartozkodóhely községi illetőséget mikor a helyette íretett első osztályú kereseti adó után kivettett-községi potadót a gazdasági éven keresztül ott megskakítás nélkül fizette. Ez a rendelet sok esetben könnyítette az illetőségi viták tisztázását. Csak a cseledekre vonatkozik; igaz, hogy a vitás illetőségek legnagyobb része a vagyonatlan cseledekből kerül ki; azoknak az illetősége kik vagyonnal bírnak, nem igen válik vitássá; ha pedig azza válnék, könnyen megállapítható. Sok a nehézség ezután is a szolgáltatott könyvek elvezetett cseledek, továbbá a vagyonnal nem bíró napszamosok és azoktól származó kiskorúak, valamint a kőber cigányok illetőségének megállapításánál.

Hogy az illetőségi ügyek gyakran mily bonyolultak és eldöntések a közigazgatási hatóságoknak mennyi idejét rabolja el s hogy a közérdekek, emberszeretet karára a községiségre igazán rautáltak a segítségére. éppen e miatt gyakran évekig kénytelenek varni, annak az igazolására a következő példával szolgálok:

Bakonyi Borbála tizennyolc éves leány bonyolult és eldöntések a közigazgatási hatóságoknak mennyi idejét rabolja el s hogy a közérdekek, emberszeretet karára a községiségre igazán rautáltak a segítségére. éppen e miatt gyakran évekig kénytelenek varni, annak az igazolására a következő példával szolgálok:

Bakonyi Borbála tizennyolc éves leány bonyolult és eldöntések a közigazgatási hatóságoknak mennyi idejét rabolja el s hogy a közérdekek, emberszeretet karára a községiségre igazán rautáltak a segítségére. éppen e miatt gyakran évekig kénytelenek varni, annak az igazolására a következő példával szolgálok:

bála azt állítja, hogy a nagyszülők vagyonatlan napszamosok voltak. Meg kell alapítani tehát, hogy előadása megfelel-e a valószínűségnek; minthogy pedig a nagyszülők életüket nem egy, hanem különböző községben töltötték, tehát csatolni kell az iratokhoz az összes tartozkodási községektől a nagypapa adókönyvi kivonatait. A szolgabíró ezután felhívja akár az említett egyének születése akár pedig a nagyszülők tartozkodó helye révén érdekel községeket, hogy nyilatkozzanak, elismerik-e a leány ottani illetőségi nek?

Az illetőség elismerésénél, mint tudjuk, anyagi háttérre is van, a legkritikább eszt tehát hogy valamely község önként befogadja kötelekébe. Így, ha az érdekel községek ugyanannak a járásnak területén vannak, a tovább felebbelható határozatot a főlzolgabíró, ha egy vármegye területén vannak, az aisan mondja ki; különböző vármegye területén fekvő községek között előforduló viták illetőségi ügyekben pedig a belügyminiszer dönt. Az ügy gyors elintézésére a legkedvezőbbnek látszik, ha az érdekel községek egy járás területén fekszenek, minthogy azonban a határozat megtagadható, az illetőség megállapításával sújtott község a megengedett jogorvoslatot, felülvizsgálati kérelem, újra felvétel ügyét az illetőségek egy járás területén történő megállapításából származó teher viselésétől menekülni igyekszik; az illetőségi ügyek tehát rendszerint a legfelső írtumig, a belügyminiszerig jutnak.

Mire az iratok odaérnek, azalatt egyszerű jegyzőkönyvből, melyből az ügy megindult, már hatalmas aktácso fejlődött, melynek aipos áttekintése nagy munkát és gondos körültekintést követel. Az iratok tehát bekerülnek a minisztérium illetőségi ügyosztályába és ki- osztatnak az előadónak. A retelens anézi az aktákat és gondolkodik: jóvagyhatja-e a megfellebbezett határozatot, vagy ha neki kell döntenie, mérlegeli az indító okokat, melyik községet sújtja az illetőségi vitában szereplők közül. Vannak, kik igazan lelkiismereti kérdést csinálnak ebből; az ügy szerintük még nincs teljesen tisztázva s így közbeni intézkedéssel kúldik vissza az iratokat a fölterjesztő hatóságnak.

Az ügy megindítása óta évek multak el, s így a minisztérium legutolsó intézkedése az lehetett, hogy megkérdezte az iratokat fölterjesztő alispantól, alapítsa meg, hogy Bakonyi Borbálának szüksége van-e még illetőségenek megállapítására. Tegyük föl, hogy a nyomozás során kiderült, hogy szegény idősközebe elzúllott, eltunt, esetleg meg is halt. Mily boldog érzés sthan az ez esetben az ügygel foglalkozó lelkeknek s a hatóságok, mily örömmel teljes érzéssel jelentik tovább a hírt a felsőbb hatóságnak! A véletlen tehát segítségére jött a hivataloknak, két éve irakírtalnak, tinta-, papir- és időpazarlásnak ez az eredménye. Határozat nincs ugyan, de azért, Istennek hála, félre tehetjük az aktákat. Arra pedig ki gondolna, hogy az évek alatt, míg az illetőségi ügy aktái végre feljutottak az iratállványon örök almukat alvó porlepte tarsaik közé, a szegény Bakonyi Borbála mit szenvedett és hogy kergették, mint úzótt vadat, egyik községből a másikba, mint „savargó és közbiztonságra veszélyes, engedély nélkül kergető” hányszor került csendőrkékre és mint ilyen, hányszor töltött keserves órákat a szolgabírói börtönök nyomorult celláiban!

Vonjuk le tehát az elmondott példából a következtetést: Az illetőségi ügy mostani alakjában rendkívül terhes az azzal foglalkozó hatóságokra, de káros a községiségre utalakra is. Nem felel meg az emberszeretett általános érvényű törvénynek, hogy csak a gyors segítség ér valamit. Az illetőségi ügygyel foglalkozó hatóságok ma két alternatívát előt állnak. Ha az ügy gyors elintézésével segíteni akarunk azon, ki a segítségére rá van szorítva, esetleg felületlen jarnak el s az illetőség megállapításával igaztalanul sújtának valamely községet. Ha viszont az illetőségi vitában egymással szembe került községek érdekeit tartják szem előtt és határozataikat csupán az adatok alapos és minden tekintetben kimerítő beszerzése után hozzák meg, megtörténhetik, hogy mire az ügy vég-

leges döntésre kerül, maga az ok szűnik meg, melyért a tárgyalás megindult.

Az illetégségi ügy tehát kapcsolatban a szegény segítésének ügyével mielőbbi reformra szorul. A reform pedig nem történhetik meg másképpen, mint úgy, hogy a szegények segítésének ügyét kivesszük a község kezéből és országos ügyggyé tesszük. Ez összhangzásban volna a közteherviselés nagy elvétel is, mert ma tisztán a véletlentől függ a terhek megoszlása. Az egyik községnek véletlenül több, a másiknak viszonylag is kevesebb szegény van. Ra kell mutatnom még arra az igazságtalan helyzetre, hogy a falusi népesség arányilag súlyosabban nyomja ez a teher. A falusi lakosság, ha nem vándorol ki Amerikába, munkakeresés céljából az ipari és kereskedelmi központok, a városok felé tödul, hol mint napismas, gyári munkás tartja főn magát, produktív erejét tehát az illető város gazdasági fejlődésére fordítja s ha időközben munka és keresetképtelenné válik, eltartása rendszerint visszacsúszl arra a községre, honnan származik. Munkás, napismas ember létre a városi közterhek viseléséhez hozzá nem járul s így illetégséget ott a leg-ritkább esetben szerezhetett.

A szegény segítésének országossá tétele nézetem szerint az országos betegápolási pótadó keretében történhetnék meg. Ha a belügyminisztérium megszerzi a hiteles statisztikai adatokat, hogy hány közsegítésre utal egyén van az országban s hogy évi eltartásuk körülbelül mennyibe kerül, az így megszerzett adatok alapján könnyű volna kiszámítani, mennyivel kellene emelnünk magat az állami adót, hogy sikerüljön-e a kérdést az állami segítés útján megoldani. A befolyó jövedelemből országos szegénysegítő alapot lehetne alkotni. A segítés az alap kamataiból kezdetben a szegényeknek megfizethető magánosknál való elhelyezése útján, az alapítóknak későbbi szaporulatával pedig fokozatosan építendő városi és járási szegénybarakkal volna megoldható.

A szegények segítésének országossá tétele adóemlést nem jelentene, a szegények segítésének terhére ma is viseljük a községek által kivett pótadó alakjában. De jelentene a belőle származó terhek arányosítását és egy alkalmas expediens volna arra is, hogy egyszerűsítsük az illetégségi kérdést és meg szüntessük a községek között felmerülő, az egyébként is túlterhelt közigazgatási hatóságok idejét rabló vitákat. Ha magat az illetégségi ügyet visszaadjuk eredeti rendeltetésének, vagyis rendőri intézményt alkotunk belőle, akkor könnyű lesz az illetégségi ügy reformálása és egyszerűsítése is.

Induljunk ki abból az észszerű elvből, hogy az ember születésének pillanatával megszerzvének magának az élethez való jogot, ott, hol a napvilágot meglátta, legyen feltétlen joga élni, dolgozni és meghalni. Legyen tehát a születési hely egyúttal mindenkinél illetégségi községe is, külföldön született magyar állampolgárok községi illetégsége pedig apjuk, törvénytelen származásuaknak pedig anyjuk születési községében biztosításáék.

Fejlegtetéssel talán sikerült kimutatnom, hogy a tárgyalt kérdés mai rendszertelensége mellett egy tétongó seb állami és társadalmi szervezetünk testén. Szólgalatot tesszük a közügynek, hogy e fontos és annyira életbevágó kérdés felszínre hozatalával az illetékes tényezők érdeklődésére felhívjuk. A kérdés megoldása első sorban a vagyontalan nép érdeke. Ha nem akarjuk, hogy a szocialdemokrácia jelszavaival teljesen hatalomba kerülje a népet, a törvényhozásnak mar a közeljövőben ezekkel a bajokkal kell foglalkoznia. Sz. J.

Ujdonságok

Szentes, 1907. Augusztus 15.

— **Tisztújítószer.** Szentes városképviselőtestülete f. hó 13-án délelőtt 9 órakor tisztújítószer tartott, Cicatricis Lajos dr. alispán elnöklése mellett, a túl a kurcai tanácskozáteremben, hogy az úresedésben volt

rendőrfogalmazói állást választás útján betöltte. A tisztújítószeret megnyitva, az alispán megalakította, Zolna y Károly elnöklése alatt a szavazatszedő bizottságot, majd tanácskozára vonulván vissza a kijelölt bizottság tagjaival, ez időre a gyűlést felfüggesztette. A kandidáló bizottság ezúttal nem sokáig tanácskozott. Megkönnyítette a feladatát az, hogy az összes pályázók kellő képzettséget igazoltak, nem kellett hát a bizonyítékokat hosszabban mérlegelni. Ehhez képest az újból megnyíló gyűlésen elnököl alispán, felsorolva a pályázók neveit és képzettségük mérvét, előterjesztette, hogy a bizottság valamennyi pályázót jelölje, s miután a képviselőtestület a választás szavazással kívánta eldönteni, — ezt el is rendelte. A szavazás eredményét hirdette ki végül az alispán, mely szerint a legtöbb szavazatot, a benyújtott 110 szavazal közül nyegyenkettőt Balog Szabó Sandor kapta, mihez képest a nevezett Szentes város rendőrkapitányi fogalmazójává megválasztottnak jelentette ki. A többi szavazat megoszlott a jelöltek közt úgy, hogy Erszék Zsigmondra 28, Herczeg József dr. ra 24, Pasztor Janosra 8, Solti Ferenc 6 és Gulyás Janosra 2 szavazat esett. Az újonnan megválasztott rendőrkapitányi fogalmazó letette a hivatali esküt és ezzel a tisztújítószerk bezarult.

— **Az országos munkásbiztosító hivatal.** Az országos munkásbiztosító hivatal elnökigazgatójának Mentstik Ferenc dr. miniszteri tanácsost neveztek ki. Az aligazgató a munkások köréből választandó és Sztérényi József államtitkár hivatalosan felszólította a magyarországi szocialdemokrata párt vezetését, hogy a betöltendő aligazgatói állásra ók jelöljenek ki alkalmas embert. Abból a helyes elvből kiindulva történt a felhívítás, hogy a munkás intézmény működésének csak hasznára válik, ha vezetésében intenzív részt vesz a munkásság bizalmi férja is. A szocialdemokrata párt vezetősége tárgyalta az ajánlatot és elhatározta, hogy a munkásság vezetői köréből kijelöl valakit az aligazgatói állásra. Különösen két vezető emberről volt szó: Grossmann Miksáról, a Volksstimme szerkesztőjéről és Garami Ernőről, a Népszava szerkesztőjéről. Jelölt gyanánt emlegették még Bdkányi Dezsőt is. A jelölés kérdése a napokban dőlt el. Az illetékes testület többsége Grossmann Miksát jelölte az aligazgatói állásra, aki a jelölést el is fogadta s akinek a kinevezése immár csak napok kérdése. Érdekes hogy Grossmann Miksa, mint államtitkár, továbbra is részt vesz a szocialdemokrata agitáció munkájában. Szerkesztője marad a párt német nyelvű organumának, a Volksstimme-nek és tagja marad a német szervező-bizottságnak is. Grossmann kinevezését már a napokban közli a hivatalos lap s állását szintén hamarosan el fogja foglalni.

— **Az arányrendelet.** Apponyi Albert gróf gyanú illeti rendeletet adott ki mint közkutatásügyi miniszter, amely rendelettel felhívja a tankerületi főigazgatóságkat arra, tegyenek jelentést a tanárok felekezeti arányáról. Hogy ez a rendelet nem éppen a legártatlanabbak közül való, annak a meglátásához nem kell valami éles szem. Körülbelül az is nyilvánvaló, hogy miért kívánja Apponyi Albert gróf a tanárok felekezeti arányára. Aki a nemes gróftól ismeri, tudhatja, hogy nem statisztikai ismereteinck gyarapítása érdekében kéri fel

ezeket a jelentéseket. Neki mindig a haza údvé lebeg szeméi előtt, mindig a hazát akarja megmenteni — Rómának. A kolozsvári tanárok meg is látták ezt a tendenciát és nem valami nagy lelkesedéssel töltötték el a tanárok, melyet Kolozsváron a protestáns tanárok nagy elkeseredéssel tárgyalnak, leplezetlenül hangoztatva, hogy a miniszter háttérbe akarja szorítani a protestáns tanárokat, a katolikusok javára. Ez az aggodalmuk pedig aligha lesz alaptalan, mert bizonyosra vehető, hogy Apponyi nagy korektúrát eszközöl majd a mostani arányon. Sőt ha sokáig boldogítja hazánkat és közkutatásügyünket a miniszterségével hamarosan megérhetjük, hogy ez a mostani rendelethez fősílegessé válik, mert nem lesz a rány. Az arányhoz ugyanis két tag kell. Apponyi pedig — biztosra vehetjük — keresztül fogja vinni az állami tanárok közt a felekezeti egyöntetűséget a magyar haza dicsőségére és — Rómá javára. Mert az utóbbi szempontból úgy látszik, nem az a fő hogy a közkutatás ügyét rátermett, szakképzett tanárok lassák el, hanem hogy a tanárok között meg legyen a felekezeti arány.

— **Az adófelszólamlás.** A szegedi királyi pénzügyigazgatóságnál az 1905, 1906 és 1907. évre es esetleg visszamenőleg kivett III. osztályú kereseti és üzleti adók ellen benyújtott főbebevezések elbírálását f. hó 21-én délelőtt nyolc órakor kezdi meg az adófelszólamlási bizottság a szegedi pénzügyigazgatóság tanácsstermében.

— **Ásatások Pusztaszereen.** Pusztaszere ma aktuális. Azá teszi a honalapító Árpád fejedelem halálának ezredik évfordulója alkalmából ott ez évi szeptember hóban tartandó országos Árpád-ünnep minden előkészítő mozzanata és ki merné mondani, hogy nem volna magyar történelmi szempontból is kívánatos, ha ez ünnepség alkalmatosságára valamiképpen, kétségbevonhatatlan bizonyossággal lehetne szerezni arról, hogy az ősi szer-monostori apátság helyén tényleg lakoztak és tartózkodtak honfoglaláskorabeli magyarok. A pusztaszerei templomkörnyéke 1896. kora tavaszán, mikor Thaly Kálmán és Vádnay Andor főispán vezetésével egy bizottság a helyszínen járt, a millénárius Árpád-szobor helyének kitézése végett, — bizony felvölt dultva és körülötte szétszórtan heverték régi temetőből felszínre került emberkoponyák és csontok. Cicatricis Lajos dr. alispán kezdeményezésére most a várm. történelmi és régészeti társulat múzeumára: Csallány Gábor ásatásokat fog végezni Pusztaszereen, hol valamikor Göndöcs Benedek, a volt szer-monostori apát már ásatott és nem lehetetlen, hogy múzeumunk fáradhatatlan órének sikerüljön fog ezúttal a pusztaszerei síkon olyan régészeti leletekre bukkanni valamelyik feltároló őrségi temetőköz helyen, melyek épp a millénárius Árpád-ünnep alkalmára kétségtelen bizonyossággal fognak szolgálatni a mellett, hogy a honalapító fejedelem vezértársaival és a nép vénéivel tényleg a szeri síkon tartotta az első alkotmánygyűlést.

— **A közszállítási szabályrendelet.** A Belügyi Közlöny egyik legutóbbi száma Andrassy Gyula gróf belügyminiszter A rendelet közli a közszállítási szabályrendelet életbelépéséről. Nemrég megjelent a kereskedelemügyi miniszter rendelethez, amely az állami szállításkokról intézkedik, a belügyminiszter rendelethez a törvényhatóságoknak és községeknek, valamint az aljuk tartozó hatóságok, hivatalok, intéze-

tek és intézmények ipari szükségleteinek és munkáitainak beszerzését, illetőleg végzettségét, kiírását, odaítélését, a szerződések kötését és teljesítésük ellenőrzését szabályozza.

— **Szarvasmarha díjazás.** A csongrád-vármegyei gazdasági egyesület f. hó 11-én délelőtt 9 órakor tartotta meg Szentesen, a külső vasártéri cédulaházán, a földmivélségi miniszter anyagi támogatása mellett, a szokásos évi szarvasmarha díjazást, melynél a bíráló bizottságban, — a minisztérium képviselőjében — Bagári kerületi állattenyésztési felügyelő is közreműködött. A díjazásra bejelentettek és elővezettek: szopós borjuival 20 darab tehenet, 10 drb. pirostarka és 4 darab magyarfajta üszőborjút. A bírálóbizottság elnöke: Cicatricis Lajos dr. alispán egyesületi elnök felhívára a bizottsági tagok beható szemlélnek vetették alá az elővezetett jószágot és ennek alapján a következőkben ítélték oda a kitűzött díjakat: Szopós borjuival elővezetett teheneknél az I. díjat, 100 koronát nyerte a 10. sz. tehén; tulajdonosa Albertényi Antal; a II. díjat, 60 koronát nyerte a 2 számú tehén; tulajdonosa Nagy Antal; a III. díjat 40 koronát nyerte az 5. számú tehén, tulajdonosa Kádár Árpád. — Az egyéves pirostarka üszőknél az I. díjat 70 koronát nyerte a 28 számú üsző; tulajdonosa Kádár Árpád; a II. díjat 50 koronát nyerte a 31. számú üsző; tulajdonosa Albertényi Antal; a III. díjat 30 koronát nyerte a 34. számú üsző; tulajdonosa Simkó Ignác. — A két éves magyar fajta üszőknél az első díjat a bíráló bizottság kiadhatónak nem ítélte. A II. díjat, 40 koronát nyerte a 21. számú üsző, tulajdonosa Pitti Lajos; a III. díjat 30 koronát nyerte a 24. számú üsző; tulajdonosa Lakos László. — Itt említjük meg, hogy a gazdasági egyesület csongrádi szarvasmarha díjazása vasárnap lesz és hogy erre a díjazásra vasárnap reggel 8 óráig lehet jószágot bejelenteni a csongrádi főszolgabírói hivatalnál.

— **Műútépítés a megyében.** A mind-szent-kisteleki és a kistelek-majsi törvényhatósági közútkat mintegy 14 kilométer hosszú szakaszának műtűt leendő kiépítését engedélyezte a kereskedelemügyi miniszter, 198.828 kor. költségvetéssel az állami beruházási hitelből vármegyéneknek még hivatali elődje által kiutalt összegnek terhére. Ennek az új műtűnek építése érdekében Cicatricis Lajos dr. alispán most, f. hó 31-én délelőtt 10 órakor lejáró határidővel, zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet, mely határidőre a kellően felszerelt zárt ajánlatok az alispáni hivatalhoz nyújthatók be. A versenytárgyalásra vonatkozó közelebbi adatokat, az ez iránt érdeklődők, a lapunk mai számában is közzétett hivatalos árlejtési hirdetményben találják.

— **Bertókák a jótékonyág szolgálataiban.** Bertók Péter és az ő kitűnő cigányzenekara az egész eddigi nyári évadot a jótékonyág szolgálataiban töltötték el, előbb 3 héten át hetenként kétszer a szentesi tudósvivőtelep, majd javabb két héten át, szintén hetenként kétszer a szegény sorsú iskolás gyermekek téli segélyezésére járvandevő, csekély belépődíj mellett, sétahangversenyeket a túl a kurcai népkertben. Közönségnek ezeket a sétahangversenyeket, melyeknek néhány filigrán pár óra keresetű kiűnő zenében gyönyörködhetett, úgy megsokta, hogy most, — amikor vagy két hét óta ezek a zenés délutánok megszűntek, ezek hiányát az ő szegény sorsú iskolás tettek Bertók Péter és Bertók Péter erre elhatározta, hogy — ha a liget a hatóság erre a célra rendelkezésére bo-

csátja, — amiben kételkedni nem is lehet. akkor a jövő héttől kezdve egészen a lehet idő beáig folytatja a sétahangversenyek tartását, még pedig hetenként kétszer, csütörtökön és szombaton délután 5-től 7 óráig úgy, hogy ezen sétahangversenyek jövedelmét szintén jótékony célnak, a három szentesi négyzet alapja javára kívánja fordítani. Az első ilyen sétahangverseny ezek szerint mához egy hétre, csütörtökön délután 5—7 óra között lesz.

— **Szent István-napi népnépnep.** Az iparosifjak önképzőkörének Szent István-napi népnépnep iránt olyan széleskörű és általános érdeklődés mutatkozik városzerte, mely ez ünnepegy sikerét, amelyen a rendezőség fardhatatlanul buzgólkodik. — teljes mértékben biztosítja. A népnépnepély programja olyan gazdag és változatos és annyi szórakoztató latnivalót légr, hogy már ez magában véve is nagy vonzóróvrel lesz a közönségre, mely már jól tudja, hogy az iparosifjak e vigalmain mindig be szokták tartani a programot.

Felelősszerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.

Kiadótulajdonos „Sentes és Vidéke” könyvnyomda

4216—tkv. 1907.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szentesi kir. járásbíróóság mint teleknyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Varga Lajos és Varga Károly** önkéntes végrehajtási joghatályú arverési ügyében a szentesi kir. járásbíróóság területén lévő Szentes város belterületén fekvő a szentesi 18080. szíjkever. A + I soroz. alatt felvett 1648, a. hrsz. beltelles háza 7700 koronában ezen-nel megállapított utóajánlati árban az arverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1907. évi augusztus 22-ik napjának délelőtti 9 órájkor ezen teleknyvi hatóság helyiségeben megtartandó nyilvános arverésen a megállapított utóajánlati áról eladatni nem fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 190 koronát készpénzben vagy ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezehez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előmérés elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerévynt át-szolgáltatni.

Szentesen, a kir. bíróóság mint tkv. hatóság, 1907. évi július 12-ik napján.

Katács
kir. bíró.

Földbérlet.

Dr. Gyöz Dersőnek Szegváron a kőrgyparti és kontra földje használatra kiadó. Érdeklődők bővebb felvilágosítást nyernek Purjesz Irénén, Dr. Purjesz János ügyvédi irodájában.

Csongrád vármegye alispánjától.

ad: 4019/alisp. 1907. szám.

Pályázati Hirdetmény.

A Csongrád vármegye törvényhatósága kezelése alatt álló Sváb Jakab alapítványnál megüresedett egy 600 k. (Hatszáz) koronás ösztöndíjas hely betöltése érdekében ezennel pályázatot hirdetek és felhívom az ezen ösztöndíjat elnyerni óhajtoakat, hogy az alapítványi okirat értelmében felszerelendő pályázati kérvényeket legkésőbb f. évi szeptember hó 20-ik napjának d. u. 5 órájáig, a törvényhatósági bizottsághoz címzetten az alispáni ígató hivatalnál nyújtsák be.

Az alapítványi okiratnak a pályázati feltételeit tartalmazó rendelkezései a következők:

5. §. A 3 §. szerint létesített ösztöndíjak elsősorban Csongrád községbeli illetőségű tanulóknak adományozandók s Csongrád vármegyebeli más községi illetőségű tanulóknak másodsorban akkor ha a jelen alapítványi okirat feltételeinek megfelelő Csongrád községi illetőségű tanulóknak nem jelentkeznek. Ösztöndíjban csak hazai közep vagy felső tanintézeteket látogató fiú növendékek részesülhetnek, kik jeles tehetséget, jó erkölcsi magaviseletet kiváló szorgalmat és tanulmányaikban jó előmenetelt tanúsítanak, továbbá szegénysorsú szülők gyermekei, vagy ilyenek árvái és Csongrád községi vagy Csongrád vármegyei illetőségűek.

7. §. Az első osztályú 600 koronás ösztöndíj első sorban akadémiai vagy egyetemi és ezekkel egyenrangú tanintézetek növendékei számára adományozandó és csak másodsorban középiskolai tanulók számára akkor, ha a fent jelzett magasabb tanintézetek növendékei nem jelentkeztek, vagy a jelentkezőket a törvényhatósági bizottság az ösztöndíjazásra méltónak nem találta.

A másodosztályú 400 koronás ösztöndíj úgy a középiskolai, mint a magasabb tanulmányokat folytató növendékek részére adományozható, azonban itt is a magasabb tanintézetek, növendékeinek a középiskolai tanulókkal szemben egyenlő képesség mellett elsőbbség adandó.

8. §. Valamely első osztályú ösztöndíjnak megüresedése esetében a másodosztályú ösztöndíjat élvező s magasabb tanintézetet látogató növendékek legérdemesebbje annak élvezetése előléptetendő.

12. §. Az alapítványi helyek elnyerésére pályázó növendékek erkölcsi magaviseletéről, tehetségéről, szorgalmáról és előhaladásáról kívánt bizonyítvány azokra nézve, kik még csak elemi tanulmányaikat végezték be a községi tanító, vagy tanító testület meghallgatásával az illető községi iskolazék által azokra nézve pedig, kik az elemi iskolán már felülálló bármely nyilvános tanintézetbe, vagy nevelő intézetbe vannak felvéve, az illető tanintézet igazgatósága által állítandó ki s abban mindenkor különösen kimondandó, vajjon az illető növendéket az iskolazék, vagy tanintézeti igazgatóság az ösztöndíj elnyerésére, esetleg az ösztöndíjban való további részesítésre érdemesnek tartja-e?

Szentesen, 1907. évi augusztus hó 2 án.

Dr. Cicatricis
alispán.

2—1

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 X Telek eladás. X
 X Egy — félig szőlővel beül- X
 X tetett, körülkerített porta X
 X a kiséráljon eladó — Csüt. X
 X a 11 óráig tartóban X
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX